

Hem>Domstolsförfaranden>Tvistemål>Vilket lands domstol är behörig?

Vilket lands domstol är behörig?

Spanien

1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?

Domstolarna i Spanien är organiserade enligt principen om enhetlig behörighet. De enda undantagen är militär behörighet i krigstider och vid beläringstillstånd och konstitutionsdomstolen (*Tribunal Constitucional*), som är den främsta garanten för de grundläggande rättigheterna och allmänna friheterna och till vilken en ansökan om verkställighet av grundläggande rättigheter och allmänna friheter kan inges (*recurso de amparo*).

Behörigheten är dock uppdelad på fyra typer av domstolar: tvistemålsdomstolar, brottmålsdomstolar, förvaltningsdomstolar och arbetsdomstolar.

Den viktigaste tvistemålsdomstolen är förstainstansdomstolen (*Juzgado de Primera Instancia*), som prövar tvister i första instans och förfaranden som inte uttryckligen har anvisats en annan domstol. Förstainstansdomstolen kan därför betraktas som den allmänna eller normala domstolen.

En annan typ av tvistemålsdomstolar är familjedomstolarna (*Juzgados de Familia*), som också är domstolar i första instans. På de platser där det finns familjedomstolar (i regel i de större städerna) ansvarar dessa för prövningen av familjerättsliga tvister rörande annullering av äktenskap, hemskillnad och äktenskapsskillnad, förälder–barn-relationer och skydd av personer med begränsad rättskapacitet. Om ett straffrättsligt förfarande inleds mot en av parterna i en domstol som handlägger ärenden om våld mot kvinnor (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), har den domstolen även behörighet i dessa civilrättsliga frågor.

Andra exempel på tvistemålsdomstolar är de särskilda handelsdomstolarna (*Juzgados de lo Mercantil*) och domstolarna för EU-varumärken *Juzgados de Marca Comunitaria*.

Arbetsdomstolarna (*Juzgados de lo Social*) handlägger arbetsrättsliga ärenden. Dessa inbegriper tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare om anställningsavtal, tvister i samband med kollektivförhandlingar, socialförsäkringsanspråk och skadeståndskrav mot staten om denna är ansvarsskyldig enligt arbetsmarknadslagstiftningen.

Brottmålsdomstolarna handlägger straffrättsliga ärenden.

Utmärkande för spansk rätt är att civilrättsliga förfaranden som inleds till följd av ett brott kan hanteras samtidigt som brottet. I så fall är det brottmålsdomstolen som fastställer vilket skadestånd som ska betalas för den skada som lidits på grund av brottet. Om den skadelidande parten inte har väckt en civilrättslig talan väcker den allmänna åklagaren en sådan talan på partens vägnar, om inte den skadelidande parten uttryckligen har avstått från sin rätt att väcka talan i brottmål.

Förvaltningsdomstolarna utreder slutligen huruvida åtgärder som vidtagits av myndigheter är lagliga, och undersöker ekonomiska krav som riktas mot myndigheter.

2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?

Se svaren nedan.

2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?

I Spanien görs ingen skillnad mellan olika förstainstansdomstolar i fråga om hur stora fordringar eller hur allvarliga ärenden domstolarna får handlägga, och ingen förstainstansdomstol prövar överklaganden av andra förstainstansdomstolars avgöranden. Överklaganden i tvistemål prövas alltid av provinsdomstolarna (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?

På domstolsområdet i Spanien indelat geografiskt i kommuner, distrikt, provinser och autonoma regioner. Ett distrikt är en territoriell enhet som består av en eller flera kommuner inom samma provins. Det är den viktigaste territoriella enheten eftersom den motsvarar en förstainstansdomstols domkrets. (För närmare detaljer se justitieministeriets webbplats på mjusticia.gob.es.)

För att minska arbetsbelastningen finns det vid behov mer än en domstol av samma typ. Detta är numera fallet i de flesta städer. Domstolarna är numrerade utifrån när de inrättades.

I princip har alla domstolar samma behörighet, och de fördelar arbetet sinsemellan i enlighet med nationella tilldelningsregler. I vissa situationer kan emellertid tilldelningsreglerna användas för att tilldela olika typer av mål till olika domstolar inom samma distrikt.

2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet

Om avtal eller obligatoriska regler saknas är huvudregeln att behörigheten tillkommer den förstainstansdomstol i det distrikt där svaranden har hemvist eller är bosatt. Om svaranden varken har hemvist eller är bosatt i Spanien är behörig domstol förstainstansdomstolen i det distrikt där svaranden uppehåller sig eller senast bodde. Om inga av dessa kriterier kan tillämpas kan käranden väcka talan vid förstainstansdomstolen i det distrikt där käranden har hemvist.

Följande gäller i så fall:

En talan mot företagsägare och yrkesutövare som väcks med anledning av deras näringsverksamhet eller yrkesutövning kan även väckas på någon av de orter där de bedriver sin verksamhet. Käranden väljer vilken.

En talan mot juridiska personer kan även väckas på den ort där den händelse eller rättsliga förhållande som är föremål för talan skedde eller ska ha verkan, förutsatt att den juridiska personen har ett driftställe eller en företrädare där.

2.2.2 Undantag från huvudregeln

2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?

Enligt de nuvarande spanska processuella bestämmelserna har käranden små möjligheter att välja vilken domstol som ska ha territoriell behörighet.

Käranden kan endast göra detta i följande fall:

- När en talan rörande sakrätter i fast egendom omfattar antingen flera olika fasta egendomar eller en fast egendom belägen i flera olika distrikt. I sådana fall kan käranden välja i vilket distrikt han eller hon väcker talan.

- När en talan kräver att de som ansvarar för förvaltningen av en annan parts tillgångar ska lägga fram och godkänna räkenskaperna, om den ort där räkenskaperna ska läggas fram inte har fastställts. I sådana fall kan käranden välja mellan den ort där svaranden har hemvist eller den ort där tillgångarna förvaltas.

- Vid arvstvister: käranden kan välja mellan domstolarna på den ort där svaranden senast hade hemvist i Spanien och domstolarna där merparten av kvarlåtenskapen finns.
- Vid immaterialrättsliga tvister: käranden kan välja mellan den ort där intrånget skedde, den ort där det finns prima facie-bevisning för att intrånget skedde eller den ort där det finns olagliga kopior.
- I ärenden om illojal konkurrens där svaranden saknar driftställe, hemvist eller bosättningsort i Spanien. I sådana fall kan käranden välja antingen den ort där den illojala konkurrensen skedde eller där konsekvenserna av den illojala konkurrensen märks.
- Vid anspråk som enbart avser vård av minderåriga eller underhållskrav som en förälder framställer mot den andra föräldern för en minderårigs räkning, om föräldrarna är bosatta i olika domkretsar. I sådana fall kan käranden välja antingen den domstol i vars domkrets svaranden har hemvist eller den domstol i vars domkrets barnet har hemvist.
- I regel får en talan som rör utövandet av enskilda konsument- eller användarrättigheter prövas av den domstol i vars domkrets konsumenten, användaren eller svaranden har hemvist. Det är upp till konsumenten att välja vilken.

2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?

I följande fall finns det obligatoriska regler enligt vilka käranden är skyldig att väcka talan vid en annan domstol än den domstol i vars domkrets svaranden har hemvist. I dessa fall kan käranden, varken uttryckligen eller implicit, välja att väcka talan vid en bestämd domstol:

- Vid sakrätter i eller rätt att erhålla hyra för fast egendom och frågor som rör samäganderätt till fastighet (*propiedad horizontal*): behörigheten ligger hos domstolarna i det distrikt där fastigheten är belägen.
- I arvsfrågor: behörigheten fastställs antingen grundat på var den avlidna senast hade hemvist i Spanien eller var merparten av kvarlåtenskapen är belägen. Käranden väljer själv vilket.
- I ärenden som rör bistånd till eller representation av personer som saknar rättskapacitet: sådana ärenden handläggs av domstolen på den ort där den berörda personen bor.
- Vid tvistemålsdomstolars skydd av grundläggande rättigheter: sådana ärenden handläggs av den domstol i vars domkrets svaranden har hemvist, eller om svaranden saknar hemvist i Spanien, domstolen i vars domkrets den handling som åsidosatte den aktuella rätten skedde.
- Vid skadeståndskrav i samband med användning av motorfordon: domstolen på den ort där skadan skedde är behörig.
- Vid bestridande av företagsbeslut: territoriell behörighet fastställs grundat på var företaget har sitt säte.
- Vid en fastställsetal talan om att vissa allmänna avtalsvillkor inte utgör en del av avtalet eller att en klausul är ogiltig: domstolen på den ort där käranden har hemvist är behörig.
- Vid en fastställsetal talan om att standardvillkor i ett avtal ska upphöra att gälla eller återkallas om svaranden saknar driftställe eller hemvist i Spanien: i sådana fall är domstolen på den ort där standardavtalet ingicks behörig.
- Vid en talan om att vissa standardvillkor i ett avtal ska upphöra att gälla för att skydda konsumenters eller användares kollektiva eller gemensamma intressen om svaranden saknar driftställe eller hemvist i Spanien: i sådana fall är domstolen på den ort där käranden har hemvist behörig.
- Vid en talan som kräver att följande personer ska fullgöra sina skyldigheter: ett försäkringsbolag, en person som har sålt personlig egendom till en annan person på avbetalning, eller finansierat den egendomen, en person som har gjort ett erbjudande till allmänheten om personlig egendom eller tjänster som en annan person har accepterat. I sådana fall är domstolen på den ort där käranden har hemvist behörig.
- Tredjepartstalan om bestridande av utmätning: domstolen på den ort där den enhet som beslutade om utmätning har hemvist är behörig.
- Ansökningar om hemskillnad, äktenskapsskillnad eller annullering av äktenskap: behörigheten ligger hos familjedomstolen – eller om det inte finns någon familjedomstol, hos förstainstansdomstolen på den ort där det gemensamma hemmet är beläget. Om det inte finns något gemensamt hem är behörig domstol domstolen på den ort där antingen det senaste gemensamma hemmet var beläget eller den ort där den andra maken har hemvist. Om inget av detta kan fastställas är domstolen på den ort där den berörda personen har hemvist behörig. Om parterna lämnar in en gemensam ansökan är behörig domstol domstolen på den ort där parterna senast hade sitt gemensamma hem eller där någon av makarna har hemvist.
- Anspråk som enbart rör vårdnad om minderåriga eller underhållskrav som en förälder framställt mot den andra föräldern för en minderårigs räkning: i sådana fall är behörig domstol domstolen på den ort där föräldrarna senast hade sitt gemensamma hem. Om föräldrarna är bosatta i olika domkretsar kan käranden välja mellan domstolen på den ort där svaranden har hemvist och domstolen på den ort där barnet har hemvist.

2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?

Huvudregeln är att territoriell behörighet kan ändras i Spanien. Detta innebär att parter i en tvist, antingen genom uttryckligt eller tyst medgivande, kan avtala att talan ska väckas i en viss domkrets, så länge de aktuella domstolarna är behöriga att pröva saken i målet.

Uttryckligt medgivande ges om parterna ingår en uttrycklig överenskommelse om i vilken domkrets en talan ska väckas.

Tyst medgivande ges i följande fall:

- För kärandens del, genom att inge en stämningsansökan till en domstol i ett visst distrikt eller genom att inge en ansökan eller en begäran som måste inges till den domstol som är behörig att pröva saken i målet.
- För svarandens del, om han eller hon har närvarat vid förhandlingen och därefter vidtar något annan processuell åtgärd än att inom den föreskrivna fristen bestrida domstolens behörighet.

Eventuella ändringar av parternas hemvist, platsen för föremålet för tvisten eller syftet med det förfarande som sker efter det att förfarandet inleddes medför inte någon ändring av behörigheten. Behörigheten ska fastställas i enlighet med den situation som rådde vid inledandet av förfarandet (*Perpetuatio jurisdictionis*).

Hänsyn ska emellertid tas till följande:

Uttryckligt medgivande är inte tillåtet i standardavtal, avtal där allmänna villkor har fastställts av en av parterna, eller konsument-/användaravtal. Tyst medgivande är dock tillåtet i dessa fall.

Ingen typ av medgivande får ges om obligatoriska regler om territoriell behörighet fastställts i lagstiftning.

Ingen typ av medgivande är tillåtet i ett påskyndat förfarande, ett förfarande för betalningsförelägganden eller ett förfarande för att driva in skulder.

3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

I Spanien finns följande specialdomstolar:

Familjedomstolarna, som handlägger ärenden i första instans. På orter där det finns en familjedomstol (i regel i de större städerna) har dessa ensam och exklusiv behörighet i familjeärenden. De prövar framför allt mål som rör hemskillnad, äktenskapsskillnad och annullering av äktenskap, och utövandet av föräldrans ansvar gentemot minderåriga.

Familjedomstolarna omfattas av samma regler om territoriell behörighet som de förstainstansdomstolar som prövar familjerättsliga ärenden i distrikt där det saknas en specialiserad familjedomstol.

Arbetsdomstolarna handlägger arbetsrättsliga ärenden. Dessa inbegriper tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare om anställningsavtal, tvister i samband med kollektivförhandlingar, socialförsäkringsanspråk och skadeståndskrav mot staten om denna är ansvarsskyldig enligt arbetsmarknadslagstiftningen. Huvudregeln är att den territoriella behörigheten ligger hos domstolen på den ort där arbetstagaren utför sitt arbete eller där svaranden har hemvist. Det är upp till kåranden att välja vilken.

Handelsdomstolarna är verksamma på provinsnivå och handlägger handelsrättsliga tvister.

Dessa domstolar prövar alla insolvensrelaterade mål, förutom om det rör sig om en personlig konkurs snarare än om en företagskonkurs. I så fall är de allmänna förstainstansdomstolarna behöriga att pröva målet.

Handelsdomstolarna prövar även anknytande mål som rör

- civilrättsliga skadeståndskrav gentemot den insolventa personens tillgångar, förutom i mål rörande rättskapacitet, föräldraskap, äktenskap och minderåriga,
- ett företags talan om kollektivt avslutande, ändring eller tillfälligt upphävande av anställningsavtal om arbetsgivaren är den insolventa parten, eller en talan om att avsluta eller tillfälligt upphäva högre befattningshavares avtal,
- verkställighetsåtgärder eller interimistiska åtgärder mot den insolventa partens tillgångar och ekonomiska rättigheter, oavsett vilken domstol som fattade beslutet,

- skadeståndskrav mot ett företags direktörer, revisorer eller konkursförvaltare beträffande skador och förluster som den insolventa parten har lidit under insolvensförfarandet,

- en talan om

illojal konkurrens,

immateriella rättigheter och reklam,

den lagstiftning som bolag och kooperativ omfattas av,

nationell eller internationell transport,

havsrätt,

allmänna avtalsvillkor,

tillämpning av reglerna om skiljeförfarande i ovannämnda ärenden.

Behörigheten att inleda och handlägga ett insolvensförfarande ligger hos handelsdomstolen i vars domkrets gäldenärens huvudsakliga intressen finns. Om gäldenären har hemvist i Spanien och platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen och gäldenärens hemvist är belägna på olika platser har även den handelsdomstol i vars domkrets gäldenären har hemvist behörighet att pröva målet. Den borgenär som har ingett stämningsansökan väljer vilken domstol som ska vara behörig.

Om gäldenären är en juridisk person betraktas denna persons säte som platsen för det huvudsakliga intresset. Hänsyn tas inte till ändringar av sätet som har gjorts under de sex månader som föregick ansökan om att inleda insolvensförfarandet.

Handelsdomstolarna i Alicante fungerar som domstolar för EU-varumärken när de utövar sin exklusiva behörighet att som förstainstansdomstol pröva en tvist som anhängiggjorts vid dessa domstolar enligt rådets förordning nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken och rådets förordning nr 6 /2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning.

När varumärkesdomstolarna utövar sin behörighet på dessa områden gäller behörigheten i hela landet.

Utöver dessa specialdomstolar får det allmänna rådet (*Consejo General del Poder Judicial*) enligt lag fastställa att om det finns flera domstolar av samma typ ska en av dem ges exklusiv behörighet att pröva vissa kategorier av mål eller att utöva tillsyn över verkställigheten på det berörda rättsområdet.

Denna befogenhet har redan utövats på många platser, framför allt vid avsaknad av rättskapacitet och tvångsintagning på institution på grund av psykisk ohälsa, där familjedomstolarna normalt har behörighet.

Senaste uppdatering: 06/06/2019

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

De EU-länder som ansvarar för det nationella innehållet på den här webbplatsen håller på att uppdatera delar av sitt innehåll mot bakgrund av Storbritanniens utträde ur EU. Det kan dock ta ett tag innan vi har uppdaterat alla sidor.